

הגבלות המדען הראשי מברירות משקיעים

בעשור האחרון ליוויתי עשרות עסקאות מכירה ושיתופי פעולה בין חברות ישראליות לחברות זרות - והייתי עד לעסקאות פוטנציאליות רבות שמגבלות המדען הראשי הביאו לביטולן

של התהוות עסקאות פוטנציאליות, שמגבלות המדען הראשי הביאו לביטולן.
לא זאת בלבד, אלא שלמרות התיקון לחוק שהתקבל לפני כמה שנים, שאיפשר למדען הראשי לאשר ייצור בחו"ל, הרי שבפועל המדען הראשי נוקשה מאוד בכל הקשור לאישור עסקאות לרכישת חברות וטכנור

דיווד שפירא

לוגיות ישראליות ולשיתופי פעולה טכנולוגיים בין חברות ישראליות לבין חברות זרות. הנוקשות הזאת פוגעת פגיעה אנושה בקשרי המסחר של ישראל, ואף הביאה מספר חברות ישראליות לכדי פשיטת רגל. בנוסף, החריג בחוק לא כולל מכירת טכנולוגיה בלבד, וכך יוצא שתחברה ישראלית שקיבלה מענקי מדען ראשי, איננה יכולה למכור טכנולוגיה שפיתחה לגורם זר בכרי שישלבה עם הטכנולוגיות שברשותו וישביחה.

הצעת החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, שהוכנה על ידי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ושאושרה על ידי הממשלה אך עדיין לא הובאה להצבעה בפני הכנסת, מציעה לבטל את האיסור הגורף בחוק הקיים על הוצאת ידע אל מחוץ לישראל, ולהסמיך את ועדת המחקר של המדען הראשי לאשר, במקרים מיוחדים, הוצאת ידע לחו"ל, זאת תוך קביעת תשלום למדינה.

אלא שגם הצעת החוק הזאת לא תיתן מענה לבעיית תיות שבמענקי המדען הראשי, אם מדיניותו הנוקשה והסכנותו במתן ההיתרים תישאר בעינה.

שוק ההיי־טק הישראלי אינו סובל ממחסור אמיתי בכסף, ולכן עדיף למרבית החברות לוותר על חסדיו עמוסי ההתניות של המדען הראשי ולהסתייע בקרנות הון סיכון פרטיות שאינן מתנות את העברת המענקים בהגבלות משפטיות.

מי שלמרות הכל יוכלו להמשיך וליהנות מכספי המדען הראשי הן חברות דוגמת ECI, שהפיתוח והייצור שלהן נעשים בארץ והגבלות המדען לא יגרמו להן נזק.

כל שאר החברות ינהגו בחוכמה באם יוותרו על מענקי המדען הראשי, שכן אם לא יעשו כן, רבים מהמשקיעים יוותרו עליהן. ●

● התחייבות להמשיך ולייצר את המוצר בארץ.
● התחייבות כי המשך פיתוחו של המוצר יעשה בארץ.
ההגבלות הללו הפכו את החברות שכספי המדען הראשי מושקעים בהן לכמעט מוקצות על ידי קהילת העסקים הבינלאומית. כמי שליווה בעשור האחרון עשרות עסקאות לרכישת חברות וטכנולוגיות ישראליות ולשיתופי פעולה טכנולוגיים בין חברות ישראליות לבין חברות זרות, הייתי עד למקרים רבים

ציאתם של אלי איילון ורב מורן, מנהלי חברות ההייטק המובילות DSP ו-M-SYSTEMS, נגר הרלוונטיות הכלכלית של מענקי המדען הראשי במשרד התמ"ת, העלתה לסדר היום את הדיון סביב המענקים וחשיבותם. אך הדיון הער לא כלל שאלה אחת חשובה ביותר: האם מענקי המדען הראשי מסייעים לכלכלה הישראלית, או שמא מזיקים לה? מענקי המדען הראשי מגיעים עם מגבלות חמורות לצידם. שלוש ההגבלות המרכזיות הן:
● איסור העברת הטכנולוגיה לגורמים זרים.

הכותב הוא שותף בכיר במשרד יגאל ארנון ושות'